“In de palliatieve zorg is verbinding alles”

Geplaatst op 2 november 2020

PALLIATIEF VERPLEEGKUNDIGE MARJON KWAKERNAAK

In de zorg moet de relatie met de cliënt altijd voorop staan. Deze visie wordt uitgedragen door Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs® (RVWO), en op de werkvloer breed gedeeld. Zo ook door Marjon Kwakernaak, palliatief verpleegkundige bij ActiVite: “Als ik geen verbinding voel, zie ik dingen over het hoofd.”

Palliatieve zorg is zorg voor cliënten met een palliatieve aandoening. Dat is een aandoening waarvan men weet dat die niet te genezen is en waar iemand vermoedelijk ook aan gaat overlijden. De levensverwachting kan sterk verschillen: van jaren tot weken of zelfs enkele dagen. Het is een wijdverbreid misverstand dat palliatieve zorg vooral voor het laatste stukje van iemands leven is bedoeld. “Dat is jammer”, vertelt Marjon, “want daardoor worden wij als palliatief verpleegkundigen vaak te laat betrokken. Wij kunnen vaak al in een eerder stadium iets betekenen.”

Wat doet een palliatief verpleegkundige?

“Palliatief verpleegkundigen zijn verpleegkundigen met ieder hun eigen achtergrond- zoals bijvoorbeeld een oncologiespecialisatie- maar allen met veel ervaring en expertise in de palliatieve zorg. In ons werk hebben we veel aandacht voor fysieke, mentale en psychosociale problemen. We zijn onder andere gericht op symptoombestrijding zoals pijn, jeuk, huidproblemen, droge mond, mictie en obstipatie. Daarbij werken we veel samen met huisartsen en ziekenhuizen en proberen we altijd een proactief beleid met hen op te stellen. We begeleiden de cliënt en zijn naasten en voeren continuïteitsgesprekken. Wij bezoeken de mensen thuis, waarbij de frequentie afhankelijk is van de situatie van de cliënt. Als palliatief verpleegkundige moet je flexibel zijn in je hoofd en in je dag. Je kan een dag heel mooi plannen, maar veelal verloopt de dag geheel anders door onverwachte situaties die tussendoor komen.”

De functie is niet alleen praktisch van aard. Marjon: “Vaak is je rol ook orde scheppen. Een cliënt komt net uit het ziekenhuis en is radeloos, want hij heeft veel pijn. De familieleden zijn overstuur, omdat ze niet weten hoe ze moeten helpen. Dan moet je in stappen denken, prioriteiten stellen en dat met de cliënt en zijn naasten bespreken: Wat staat nu voorop? Is de pijn het ergste? Dan gaan we eerst kijken wat we daaraan kunnen doen. Dat schept vaak duidelijkheid en vertrouwen. De cliënt en zijn of haar familie bepaalt, en als palliatief verpleegkundige moet je meebewegen. Als mijn cliënt veel pijn heeft, maar liever (nog) geen pijnmedicatie wil, dan moet ik ook kijken naar de gedachten die iemand heeft ten aanzien van pijnbestrijding. Wat speelt daarbij een rol en welke mogelijkheden zijn er nog meer om de situatie te verlichten?”

Ondersteuning

Marjon praat in haar vak ook veel met de cliënt en zijn of haar omgeving: “We voeren begeleidingsgesprekken, praten over levensvragen en het levenseinde. We bieden ondersteuning bij het emotionele deel van een ongeneeslijke ziekte. Wat betekent dit voor iemand en zijn naasten? Hoe kan iemand het leven vanaf nu vormgeven?” Aansluiten bij de beleving van de cliënt is dan heel belangrijk. Marjon: “Het is natuurlijk een gevoelig onderwerp, palliatieve zorg. Soms kom ik bij mensen over de vloer die er nog niet aan toe zijn om over hun situatie te denken, te spreken. Dan is het van belang dat ik aanhaak bij datgene wat de cliënt nu wél wil bespreken, iets waar hij of zij al wel aan toe is.”

Verbinding

Om dat in te kunnen schatten, is verbinding een belangrijk thema. “Verbinding is alles in mijn vak, als ik die niet voel dan ben ik bang dat ik zaken over het hoofd zie. Een pomp aansluiten kan iedereen leren, Maar het pad wat daaraan vooraf gaat, de voorlichting die je geeft, het ‘lezen’ en begrijpen van een cliënt, daar valt winst te halen. Er zijn situaties die je heel erg raken, maar als ik er aan kan gaan staan, is dat voor mij makkelijker dan niets doen.”

Kennis en ervaring

Dat er in opleidingen, zoals die van Waarde-vol Onderwijs, veel op de werkvloer wordt geleerd, is positief, vindt Marjon: “Ik vind het een goede zaak dat er in het onderwijs veel aandacht is voor werkplekleren. Het is een praktisch vak en dat leer je ook het beste in de praktijk. Theoretisch kaders zijn belangrijk en bieden veel ondersteuning, maar we moeten het niet omkeren. Het is daarom belangrijk om zoveel mogelijk ervaring op te doen, juist ook in verschillende disciplines van de zorg. Je moet het geheel -fysiek, mentaal en emotioneel- kunnen overzien en weten hoe dat elkaar beïnvloedt. Daar heb je kennis én ervaring voor nodig.”

OVER RVWO

Radicale Vernieuwing Waarde-Vol Onderwijs® vernieuwt het zorgonderwijs, zodat de zorg en ondersteuning duurzaam kunnen aansluiten bij de waarde(n) van mensen met een zorgvraag en

hun naasten én zorgprofessionals hun werk met plezier doen. (Meer informatie over RVWO lees je in de RVWO-nieuwsbrief).

Tekst: Leontine van Dijk-Siezenga (ActiVite). Beeld: ActiVite.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: Vernieuwing onderwijs, Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®, Ken je collega's!
Trefwoorden: ActiVite, Medewerkers